

ДӘРІС №1

МАШИНА ЖАСАУ ӨНЕРКӘСІБІНІҢ КӘСІПОРЫНДАРЫН ТАЛДАУ ЖӘНЕ ШАРУАШЫЛЫҚТАҒЫ МАҢЫЗЫН САРАПТАУ

ГЕОГРАФИЯ ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ КАНДИДАТЫ, ПРОФЕССОР
ТОКБЕРГЕНОВА АЙГУЛ АБДУГАППАРОВНА

МАШИНА ЖАСАУ

ЖОСПАР

1. Машина жасаудың Қазақстан шаруашылық жүйесіндегі алатын орны
2. Машина жасау өнеркәсібінің кәсіпорындарын талдау және шаруашылықтағы маңызын сараптау
3. Қазақстан аумағында машина жасауды дамытудың мүмкіндіктері

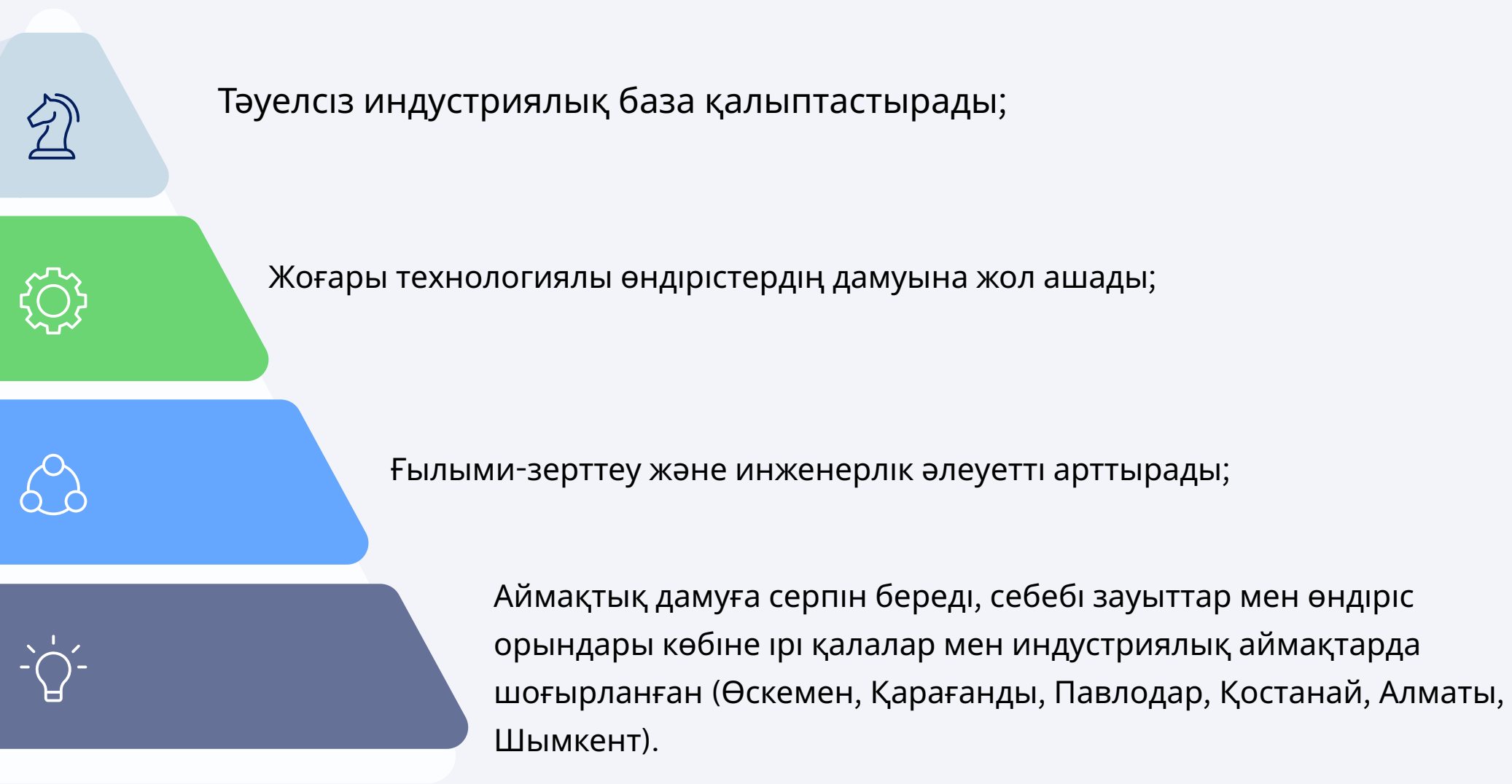

■ ■ ■ 1. МАШИНА ЖАСАУДЫҢ ҚАЗАҚСТАН ШАРУАШЫЛЫҚ ЖҮЙЕСІНДЕГІ АЛАТЫН ОРНЫ

Машина жасау – Қазақстан өнеркәсібінің жетекші және стратегиялық маңызы бар салаларының бірі. Ол елдің барлық шаруашылық салаларының техникалық дамуын қамтамасыз етеді. Ауыл шаруашылығы, тау-кен өндірісі, көлік, энергетика, құрылыс және әскери өнеркәсіп салалары машина жасау өнімдерінсіз дами алмайды.

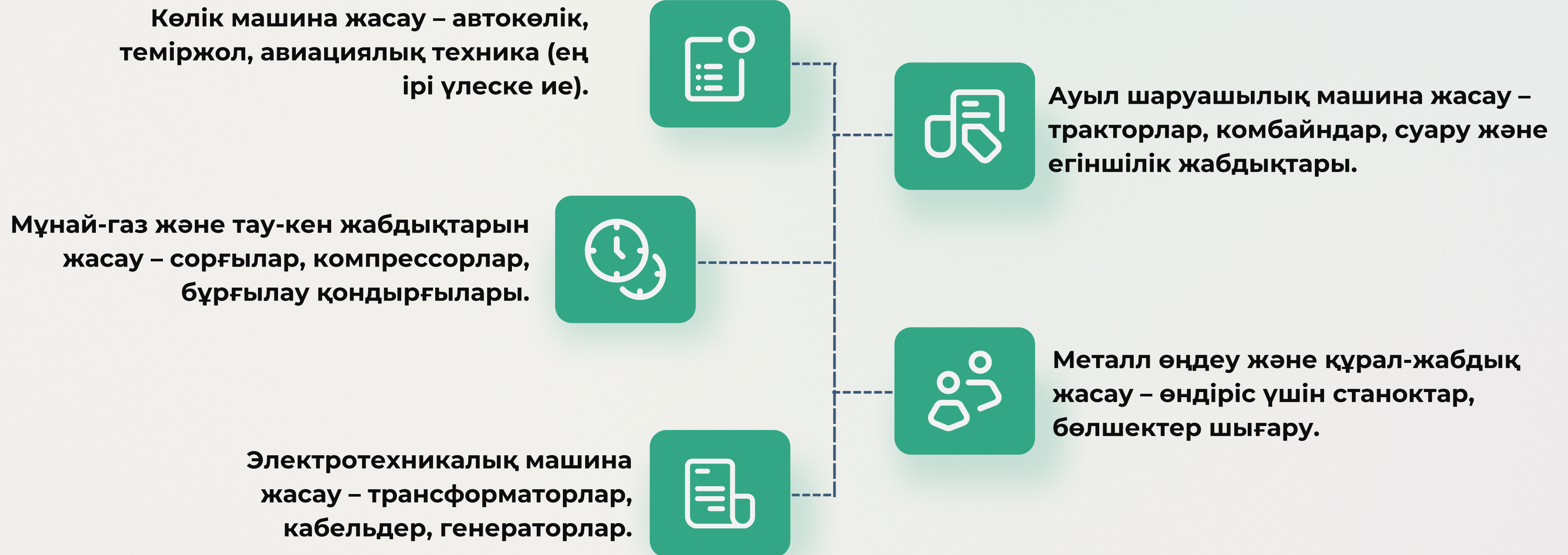
Қазақстанда машина жасау саласы экономиканың индустрияландыру бағдарламасы шеңберінде ерекше мәнге ие. Бұл салада өндірілетін өнімдер елдің импортқа тәуелділігін азайтуға, жаңа жұмыс орындарын ашуға және ғылыми-техникалық әлеуетті арттыруға мүмкіндік береді. Машина жасау экономиканың басқа салаларымен тығыз байланыста болып, елдің жалпы ішкі өнімінің (ЖІӨ) өсуіне тікелей әсер етеді.

Машина жасаудың стратегиялық маңызы

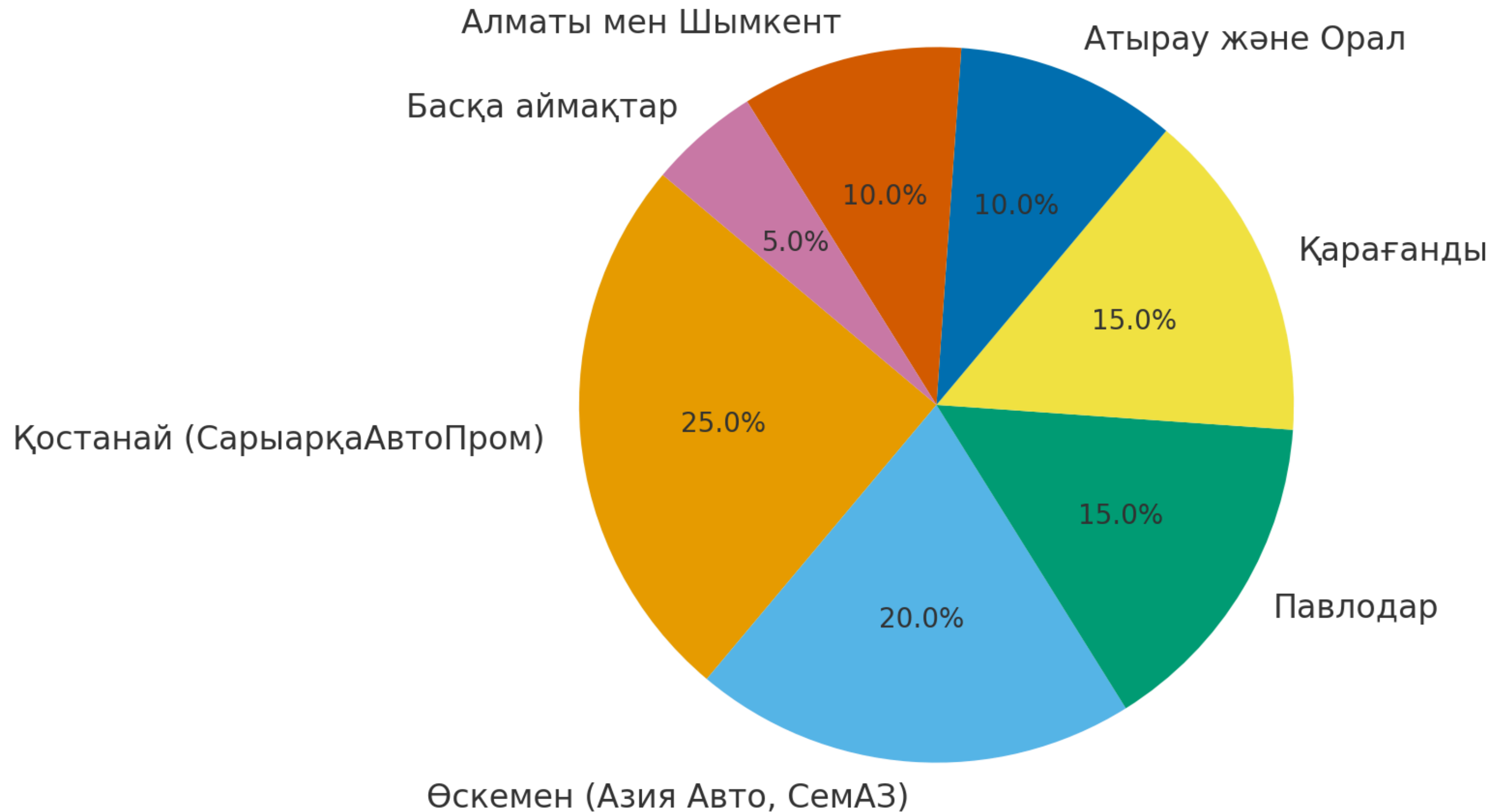

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МАШИНА ЖАСАУ ӨНЕРКӘСІБІ

БІРНЕШЕ НЕГІЗГІ БАҒЫТҚА БӨЛІНЕДІ:

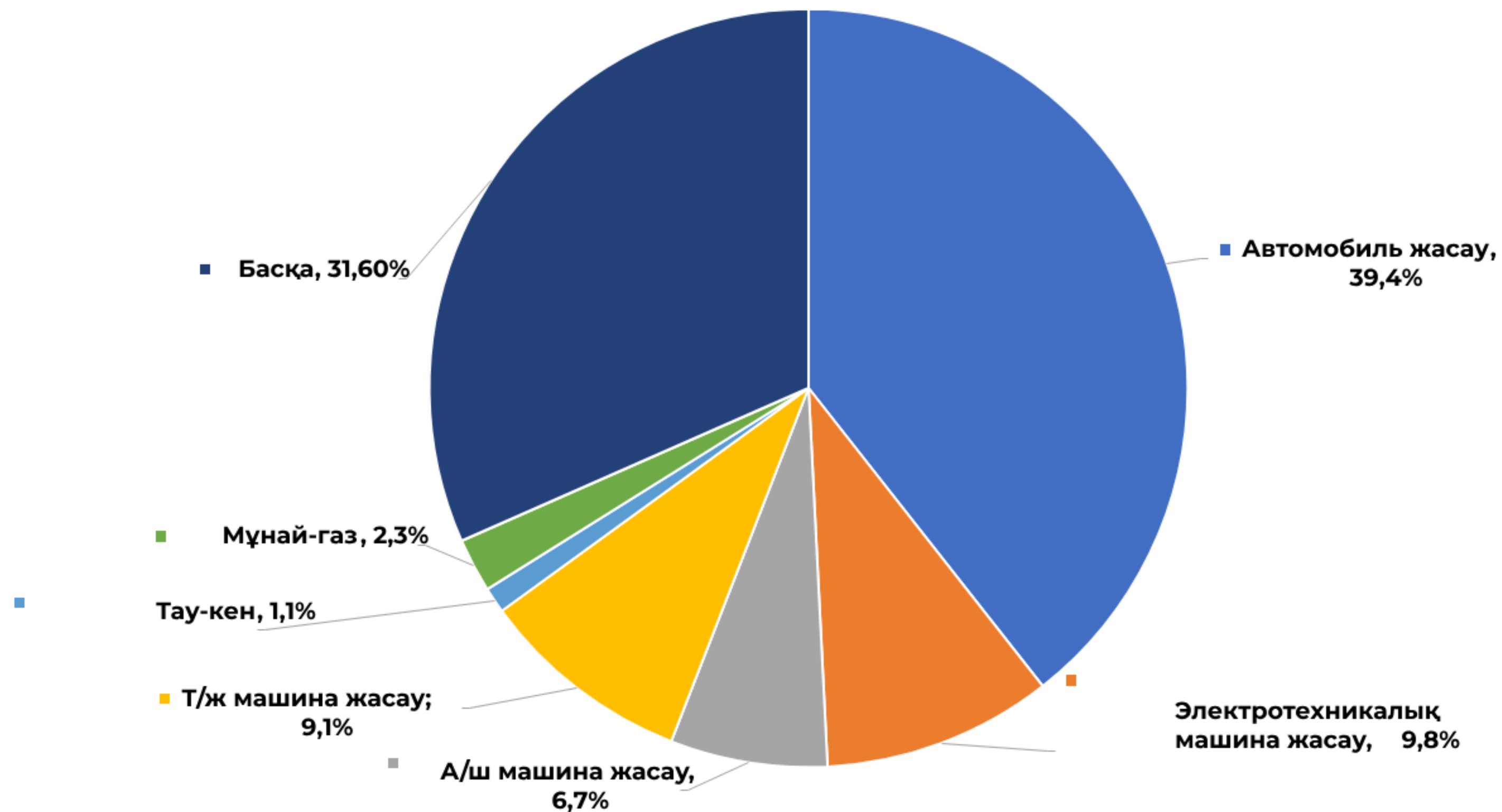
Қазақстандағы машина жасау кәсіпорындарының аймақтық үлесі

МАШИНА ЖАСАУ КӘСІПОРЫНДАРЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ МЕН ОРНАЛАСУЫ

Экономикалық қызмет түрлері бойынша өндіріс көлемі, %

Машина жасаудың шаруашылықтағы маңызы

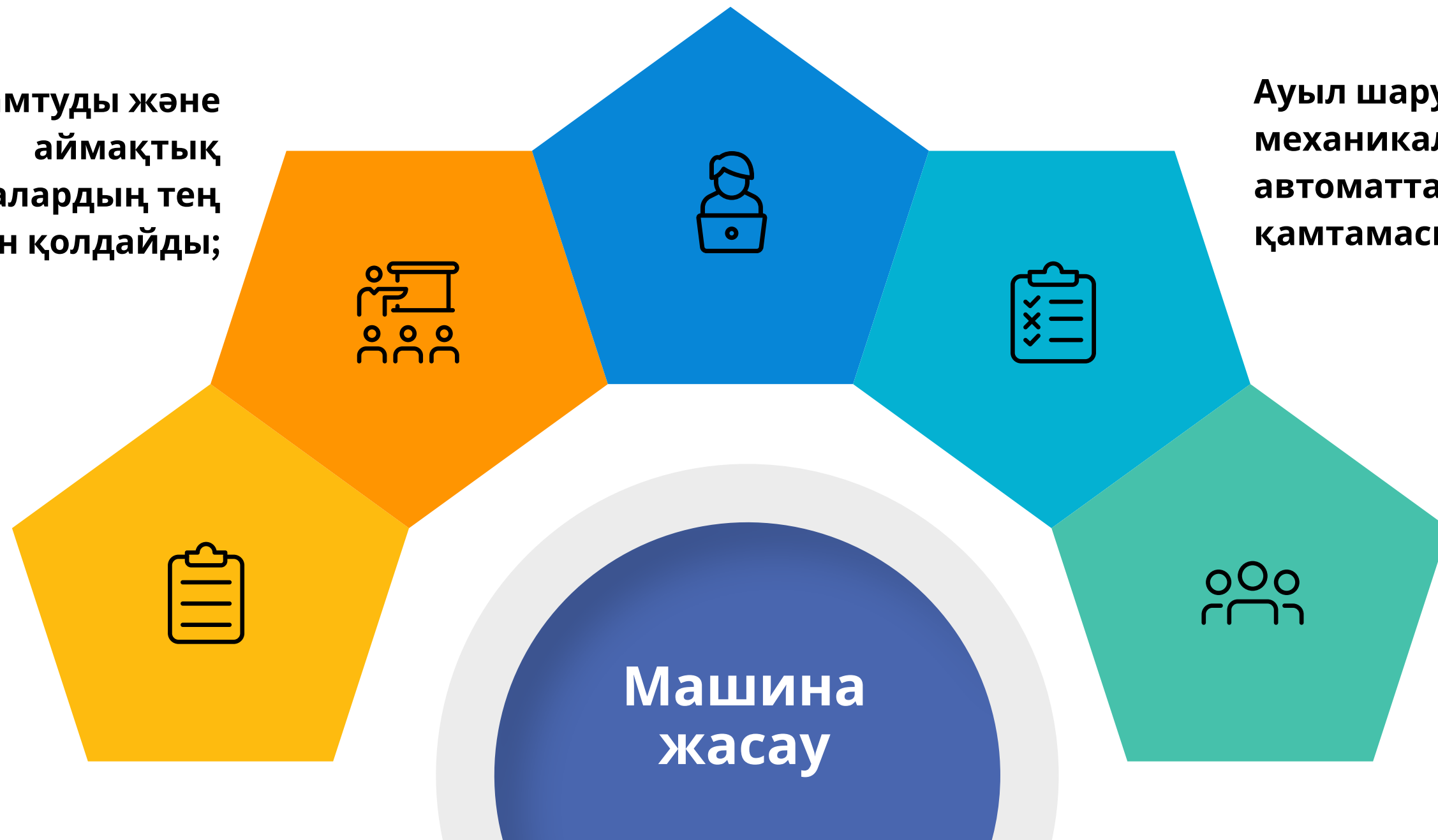
Өнеркәсіптің техникалық базасы
ретінде қызмет атқарады;

Ауыл шаруашылығын
механикаландыру мен
автоматтандыруды
қамтамасыз етеді;

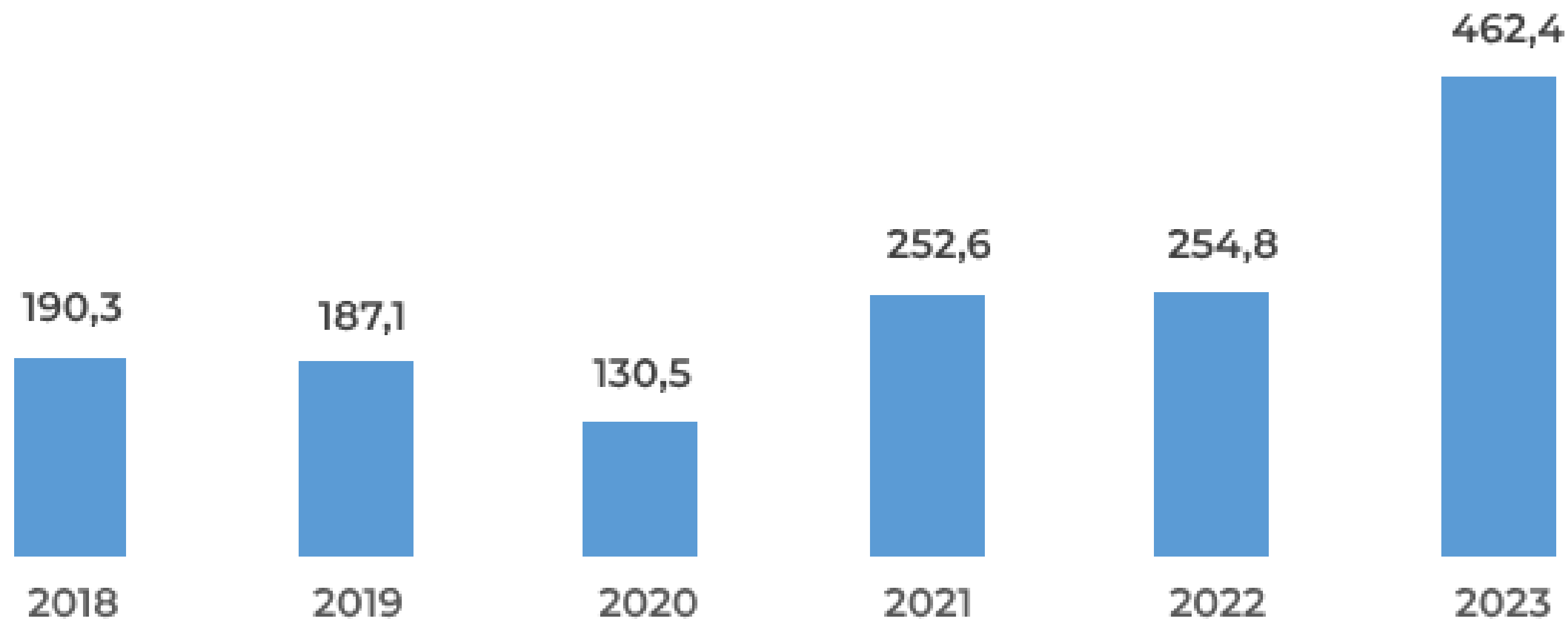
Жұмыспен қамтуды және
аймақтық
экономикалардың тең
дамуын қолдайды;

Импортты
алмастырып, ұлттық
өндірістің тәуелсіздігін
арттырады;

Инновациялық және
технологиялық дамуға
жол ашады.

*Машина жасаудың экономикадағы үлесі – 1,5%, өңдеу өнеркәсібінде – 13%.
2024 жылы машина жасау саласына рекордтық инвестиция тартылған – \$462,4 млн.*

**Машина жасау саласына тікелей шетелдік инвестициялардың жалпы
ағыны, \$ млн**

МАШИНА ЖАСАУ БАРЫСЫНДАҒЫ НЕГІЗГІ ҚИЫНДЫҚТАР:

01

Технологиялық
жабдықтардың
ескіруі;

02

Инженерлік
кадрлардың
жетіспеушілігі

03

Импорттық
бөлшектерге
тәуелділік;

Даму бағыттары

01

Индустриялық-инновациялық
жаңғырту;

02

Цифрлық өндіріс (“Smart
factory”, роботтандыру);

03

Шетелдік серіктестермен
бірлескен кәсіпорындар ашу;

06

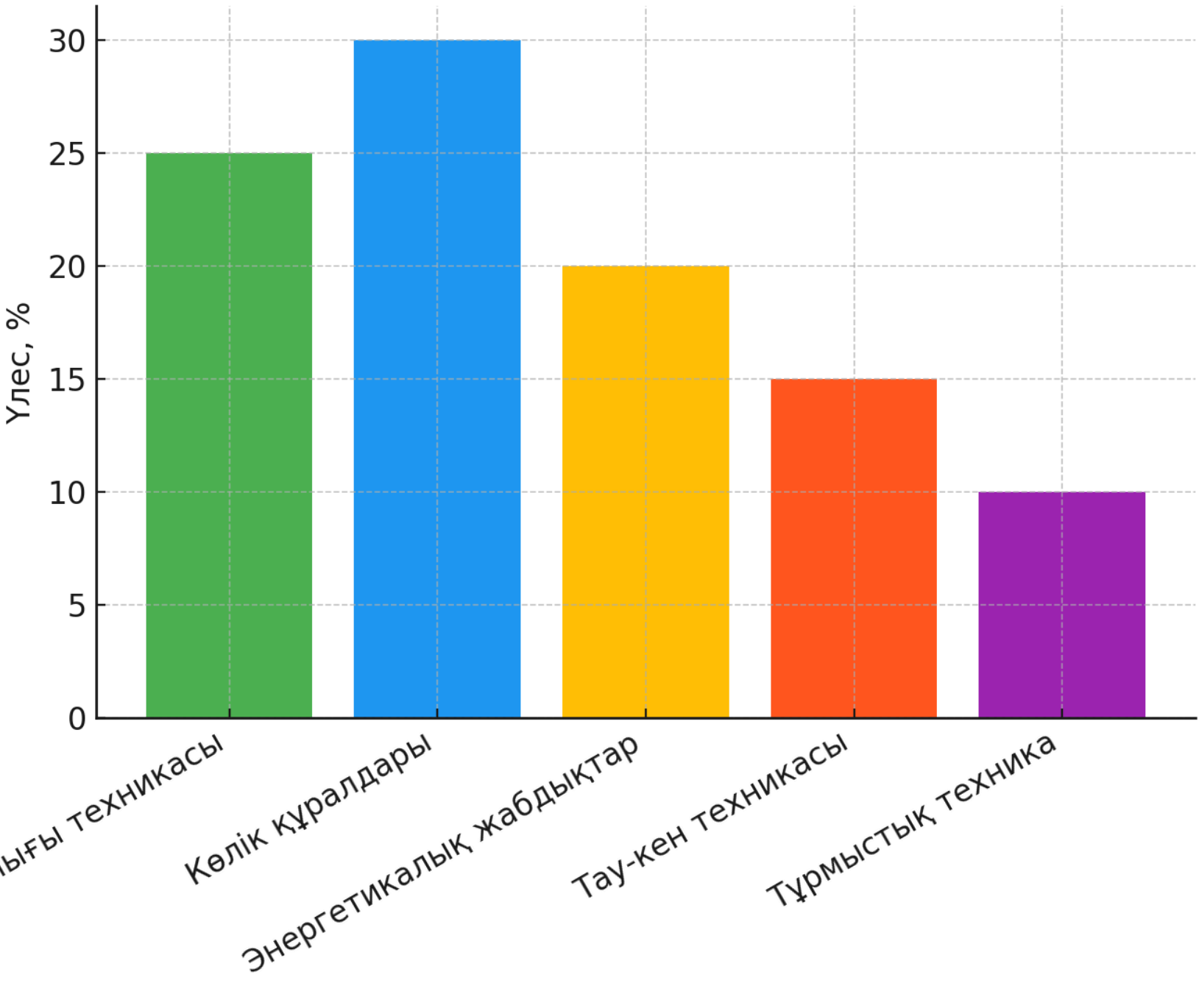
Ішкі нарықты қорғау және
экспортты ұлғайту.

ҚАЗАҚСТАН АУМАҒЫНДА МАШИНА ЖАСАУДЫ ДАМУДЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІ

Қазақстанда машина жасауды дамыту үшін бірқатар экономикалық, ресурстық және географиялық артықшылықтар бар:

Қазақстандағы машина жасау өнімдерінің негізгі бағытта

-
- Шикізат қоры: металлургия саласының дамуы машина жасау үшін қажетті металдармен қамтамасыз етеді
 - Көлік және логистика жүйесі: елдің орталық азиялық аймақта орналасуы өнімді ішкі және сыртқы нарыққа жеткізуді жеңілдетеді;
 - Индустриялық-инновациялық даму бағдарламасы: мемлекет тарапынан жеңілдіктер, субсидиялар және инвестициялық қолдау көрсетіледі;
 - Білікті кадрлар мен ғылыми база: техникалық университеттер мен ғылыми-зерттеу институттары инженерлік кадрлар даярлауда;
 - Экспорттық әлеует: Орталық Азия, Ресей және Қытай нарықтарына техника мен жабдық экспорттау мүмкіндігі бар.

БОЛАШАҚТА МАШИНА ЖАСАУ САЛАСЫН ДАМУЫ БАҒЫТТАРЫ:

01

жоғары технологиялы және
цифрлық өндірістерді енгізу;

02

отандық қосалқы бөлшектер
шығару үлесін арттыру;

03

шетелдік инвестиция мен
серіктестікті кеңейту;

04

экологиялық таза және энергия
үнемдейтін техника өндіру.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. IMBC Industry Brief. «Kazakhstan Machine-Building Industry: 2024 Summary» (секторлық шолу, құрылым, GVA/шығарылым деректері). 2024.
2. ҚР Ұлттық статистика бюросы. «Өнеркәсіптің негізгі көрсеткіштері (2024)» басылымы. 17.01.2025.
3. ҚР Индустрия және құрылыс министрлігі. «Өңдеу өнеркәсібіндегі өсім 4,1%». Баспасөз хабары.